

¹/₄₇₃ numaralı Tuz kanunu lâiyhası ve Maliye, Adliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube 1

Sayı ⁶/₁₉₀₂

5-5-1929

B. M.M. Yüksek Reisliğine

Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 1/ 5 / 929 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan tuz kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur. Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Merbut tuz kanunu lâiyhasının esbabı mucibesi

Merbut lâiyhai kanuniyenin birinci maddesile temin edilmek istenilen istisnaiyetin sebebi vaz'ı: İdarenin sulardan ve tahtelarz madenlerden istihsal eylediği tuzların tamamen şeraiti hususiye ile alakadar bulunmasıdır.

Memlehalarda anı olarak yapılması iâzımgelen tamirat ve inşaatın bir çoklarının tehiri caiz olmamakla beraber idare yine munakasa kanunu ahkâmına tevfiiki muamele eylemekte isede munakasa müddetinin hitamında talip zuhur etmediği ve pazarlık suretile de temini maslahat mümkün olmadığı takdirde hadis olacak vaziyetin varidat üzeree süi tesir yapabilmesine meydan verilmemek için idare bu işi emaneten yaptırabilmeye salâhiyettar olmalıdır.

kaya tuzu tsthisalatı thtisasa tabi olup kaya tuzu mağaralarında yapılacak ihracatın mütaahhide ihalesi asırlara istinat eden mağaralardaki tesisatın müteahhit tarafından tahribi dolayisile hazinei millete telâfisi kabil olmiyan bir çok zararlar verebileceği ve amelenin tecrübedide olmaması da tuzun nefasetine ehemmiyetli surette müessir olacağı tabiidir. Halbuki tuz amelesi ayrı bir sınıf teşkil etmekte olup ihracat müteahhide ihale olunduğu takdirde müteahhit kendi menafiini temin için en ucuz ameleyi istihdanı etmek suretile taahudatını ifa etmeğe çalışacaktır. Deniz ve göllerden istihsal olunan tuzlarda mevsim ve ahvali havaiye ile fevkalade alâkadr olup ihracat esasında am tahavvulâtı havaiye seri tedabir ittihazını icap ettirmektedir.

Nitekim 928 senesinde Çamaltı memlahasında zuhura gelen şiddetli furtuna ve yağmurlar pek fazla tahribat yaparak dekovil hattını tamamen tahrip etmiş ve tuzlardan bir çoğunu denize götürmüştür.

İşbu dekovil hattının tamiri için yapılan munakasada talip zuhur etmediğinden yeniden talip teharrisi için ikinci defa munakasa ilân edilmiş isede munakasa müddeti henüz nehayet bulmadığından tamirat halen ifa edilmemiştir

Böyle bir hadise karşısında vekâlet serbest olmiyacak olursa binnetice mühim surette zarar görüleceği ve memlehalardan günden güne tahribata uğrayacağı aşikârdır.

Tuzların nakli işlerinde de aynı müşkilât ile karşılaşmaktadır. Halbuki nakliyatın her hangi

merasimin ikmalı veya talip bulunmaması dolayısıyla tehiri bir çok mahallerde tuz buhranını ve satışın tedennisini mucip olurki binnetice hazine için de zararı aşikârdır.

İşte bu sebeplerden dolayı muamelenin tam ruhlu noktalarında tesirini yapmakta devam eden bu nevi müşküllerin izalesine tuz işlerini mahiyeti tabiiyesinin istilzamatı dairesinde seri ve sağlam bir surette tedvire mazhar kılmak için bu maddenin kanuniyeti elzem addedilmektedir.

Lâyihamın ikinci maddesi: Memaliki Ecnebiyeye ihraç edilecek tuzların satışı Ecnebi memleketlerde bulunan müessesat ve müşterilerle yapılmakta olmasına ve 468 numaralı ve 8 nisan 340 tarihli kanunun altıncı maddesi de bunlara ait fiyatı Maliye vekâletinin takdirine terk eylemiş bulunmasına mebni bu tarzdaki satışların esasen müzayede suretile yapılmasını icap ettirecek esbabın mevcut olmaması bunun müzayede ve münakasa kanunile alâkasızlığını tatbikat müvacehesinde tesadüf edilen tereddütleri izale için vaz olunmuştur.

Lâyihamın üçüncü maddesi: ambarlarda tuzların nakliye masraflarının zammile satılması hakkındaki 24 kânunevvel 333 tarihli kanunda olduğu gibi idarece sureti mahsusada imal ettirilen senayia mahsus ince tuz ile mutbak ve sofratuzlarının satış fiyatında mesarifi imaliye ve nakliyenin zammile tayin edilmek lâzım geleceğini tavzih içindir.

Lâyihamın dördüncü maddesi : Memleketimizden tuzlu ve salamuralı halinde ecnebi memleketlere ihraç olunan balık, peynir ve zeytin gibi mevad için sarf edilen tuzların bedelinin nısfı üç ay zarfında mevrit şehadetnamesi ibraz edildikte eshabına ret etmeyi tazammun etmekte dirki bu tarzı himaye mahsulümüzden bir kısmının bu suretle ecnebi piyasalarda mazharı revaç olabilmemesini temin ünniyesile İktisat vekâletinin teklifine müstenittir.

Fii kanununun nısfı mesarifi ihraciyeye karşılık tutularak nısfı diğeri eshabına iade edilmesi düşünülmüş olup reddiyatın nısfıtan fazla bir nisbeti tecavuz ettirilmemesi imal ve istihsal masraflarımızın müsait olmamasındandır.

Lâyihamın beşinci maddesi: Ecnebi memleketlerden memleketimize idhal edilecek tuzlu ve salamuralı mevadın havi olduğu tuzların taayyün edecek miktarları üzerinden inhisar resmini almak ve bu suretle memleketimiz mahsulü olan mümasilinin yine memleketimiz dahilinde mezkûr ecnebi mevadile rekabet edebilmesini teshil eylemek gayesine matuftur.

Lâyihamın altıncı maddesi: Halen meriyette bulunan ve mururu zaman ile kabiliyeti tatbikiyelerinde zaaf husule gelen tuz nizamâtının icap ve ihtiyacı hazırıyı temin edememekte olan bazı kısımların ihtiyacı mebhuseyle telif ve hukuku inhisariyeye muhalif hareketlerin menini zamanımızın gösterdiği ihtiyaç üzerine bir derece daha teyit ve tevsik edebilmek lüzumudur.

Cezayı nakdilerin tahsiline taalluk eden esaslara gelince ; tutulan kaçak tuzlar için sahibi cezayı nakdiye her nesuretle olursa olsun tediyyeden imtina ettiği surette bu tuzların mahmul olduğu vesaiti nakliyenin hükümet marifetile bilmüzayede satılarak esmanından cezayı nakdinin istifası ve ancak satılan vesait esmanı ceyayı nakdinin tamamını temine kâfi olmadığı takdirde cezayı nakdi bakiyesinin de tahsili emval kanununa tevfikân tahsil olunması muvafık olacağı düşünülmüş bu şekilde mevzuatı hazıraya yani bir kayıt ilavesine lüzum görülmüştür.

Lâyihamın yedinci maddesinde : Tahsil edilen cezayı nakdilerin yüzde ellisine kadar miktarı alâkadar memur olmamak şartile muhbirine ve yüzde yirmi beşe kadar miktarı da kaçağı derdest emrinde hizmeti görülen memurlara mesaisi sebkenlere ikramiye olarak verilmesi eski ahkâma nazaran hali hazırdaki muamelât icaplarıyla idarî ve inzibatî iktizalara daha muvafık olacağı teemmül edilmiştir.

Lâyihamın yedinci maddesi: Tuz inhisar idaresi kendi nam ve hesabına şimendifer idarelerine tuz sattırmak suretile ehalinin tuz ihtiyacını teshil ve o nisbette satış fiyatını müstehlike karşı tehvin edebilmek gayesini temin için vaz olunmuştur.

Bu şekilde her istasyonda tuz bulundurulacak ve bu tuzlar idarei inhisariyenin tesbit edeceği fiyat üzerinden satılmak suretile şehirlere, kasabalara, menlehalara, ambarlara uzak olan mahaller ehalisi tuz tedarikinde müşkülata tesadüf etmeyecekleri gibi bir gûna kuyut ve şuruta tabi olmayıp serbestisini muhafaza eden satıcılardan da fazla ve yüksek fiyatlarla tuz mübayaasına mecbur olmaktan vareste kalmış olacaktırlar.

Şimendifer idarelerine bu tavassutları mukabilinde terk edilecek komisyon satış fiyatlarının ehvenliğini teminde müessir olabilecek mutedil bir nisbette tayin edilecek ve idare ile Şimendifer kompanyaları arasında satışın şeraiti umumiyesi hakkında takarrür edecek esasat Maliye vekâletinin tasdikile iktisabi katiyet eyleyecektir.

Mukaddema düyunu umumiye taraftından ihdas ve tatbik edilerek idaremizce devren alınan bu şeklin idarî ve iktisadî noktai nazardan ehmiyeti dolayisile elyevm kısmen tatbikine devam edilmekte bulunmuş ve mahiyetine nazaran mevzuat meyamına ithalile kesbi kanuniyet ettirilmesi lüzumu teemül edilmiştir.

Lâyhanın dokuzuncu maddesi : hudutlarımıza mücavir Devletler arazisinde bulunan memlehalardan ucuz fiyatla mubayaa edilmekte olan tuzların kaçak suretile memleketimize ithalini men edebilecek tedabir arasında amelî bir tetbir olmak üzere derpiş edilmiştir.

Senelerden beri kaçakla mücadelenin gösterdiği netice bu mücadelede tabii muvaffakiyeti temin edebilmek için salifüzzikir ehveniyete karşı ehvenlikle mukabele edilmesi zarurî görülmüş ve bu tarzı tetbir ile inhisar ahkâmının hudutlarda da bila müşkilât tatbiki imkânının tahassül edeceği teemül edilmiş olmasına mebni mucip olacağı menafi itibarile işbu maddenin vaz ve kabulü zarurî bulunmuştur.

T. B. M. M.

Mal. Encümeni

Karar № 38

Esas №

15-V-1929

Maliye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Yüksek meclise takdim olunup encümenimize havale buyrulan tuz kanunu lâyhası Tuz Müdürü Feyzi Bey hazır olduğu halde müzakere edilmiştir.

Lâyiha daha çok tuz satışlarına ve tuz fiyatlarının tesbitine taallük eylemektedir.

Tuz işleri ticarî işlerden bulunduğu gibi ağırlığı çok ve kıymeti az bir mal olduğu kadar ticareti de çok nazıktır.

Dünya piyasasında tuzlarınıza mahreç buluna bilmesi için alınacak tedbirlerin yerinde olduğuna kanaat getiren encümenimiz bu teklifi esas itibarile kabul etmiş ve daha esaslı tedbirlere girişilmesini hükümetten temenniye lüzum görmüştür,

1-3 Maddeler şeklen tadil olunmuştur.

4 üncü maddenin son fıkrası aynı zamanda İhtisat Vekâletini de alâdadar eden bir cihet olup iki vekâlet arasında kararlaştırılabileceğinden kanun mevzuu görülmüyerek tayolunmuştur.

5,6 ncı maddeler tuz kaçakçılığına müteallik hükümleri itiva etmekte olup bu hükümler daha evlce encümenimizce kabul edilmiş bulunan ve kaçakçılığın men ve takibine dair olan kanunla kabul edilmiş olduğundan 9 ncu madde ile beraber buradan tayedilmiştir.

Diğer maddelerde şekle ait câzi tadiller vardır,

Keyfiyet Heyeti umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur.

Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Kâ.	M. M.	M. E. Reisi
Kırklareli			Konya					Namına
Şevket	Rasih	İhsan	T. Fikret	Mustafa			Remzi	Remzi

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas № $\frac{1}{473}$

30-5-1929

Adliye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİÖE

Tuz satışı ve tuz fiyatları hakkında Maliye vekâletinden hazırlanıp İcra vekilleri Heyetince Meclise arzı tekarrür eden kanun lâiyhası Baş. V. 5/5/929 tarih ve $\frac{6}{1902}$ numaralı tezkeresile tevdi edilmekle encümenimize havale buyrulan kanun lâiyhası tetkik ve müzakere edildi.

Kaçakçılığın men'i hakkındaki kanunla bu lâiyhamın cezaya ait hükümleri temin edilmiş olduğundan cezaya dair olan maddelerin tayyi hakkındaki Maliye Encümeni mütaleası encümenimizce de muvafık görülmüş ve Maliye Encümeni mazbatası tasvip edilmiş olmağla Yüksek Riyasete takdim kılındı.

Âza	Âza	Âza	Âza	Kâ.	M. M.	Ad. E. R.
Mardin	Manisa	Balıkesir	Sinop	Yozgat	Kocaeli	Manisa
<i>İrfan Ferit</i>	<i>Kemal</i>	<i>Sadık</i>	<i>İsmail</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>Selâhattin</i>	<i>M. Fevzi</i>
			Âza	Âza	Âza	Âza
			Balıkesir	Konya	Bayazıt	Kayseri
			<i>O. Niyazi</i>	<i>Kâzım</i>	<i>Şefik</i>	<i>Reşit</i>

T. B. M. M.

B. Encümeni

Karar № 127

Esas № $\frac{1}{178}$

Bütçe Encümeni mazbatası

RİYASETİ CELİLEVE

Tuz hakkındaki kanun lâiyhası Maliye ve Adliye encümenlerinin mazbatalarile encümenimize tevdi kılınmakla Maliye vekili Beyın huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Bu bapta Maliye encümeni tadilatına encümenimizce esas itibarile iştirâk edilmiş olup yalnız ecnebi memleketlere ihraç olunan balık, peynir ve zeytin için sarfedildiği usulü dairesinde tahakkuk edecek tuzlar için sahiplerine reddolunacak bedelin ihracatın teşviki zımında daha bir miktar tezyidi muvafık görülmüş olmakla dördüncü madde ana göre tadilen tanzim edilmiş ve bu tadilatla kabul olunan kanun lâiyhası, tercihan ve müstacelen müzakere buyrulmak ricasile Heyeti celileye takdim kılınmıştır.

1-VI-1929

Samsun	Yozgat	Erzurum	İsparta	Aydın	Kâ.	R. V.
<i>Adil</i>	<i>S. Sırrı</i>	<i>H. Aziz</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>Mitat</i>	Bursa	İstanbul
					<i>Muhlis</i>	<i>Fuat</i>
				Tokat	kütahya	
				<i>O. Şevki</i>	<i>Niyazi Asım</i>	

Hükümetin teklifi

Tuz kanunu

MADDE 1 — Tuz inhisar idaresinin müna-kasa veya pazarlık suretile yapacağı tuz ihracat ve nakliyat ile bilumum tamirat ve in-şaat işleri talip bulunduğu takdirde emaneten yapılır. Bunlardan hususiyetine veya müstace-liyetine mebni munakasaya mütahammil olma-yanlar Maliye Vekâletinin muvafakat ile kezalik emaneten icra ve buna müteallik malzeme pazarlıkla mubayaa olunur.

MADDE 2 — Ecnebi memleketlere ihraç edilecek tuzların satışı müzayede, munakasa ve ihâlât kanunu ahkâmına tabi değildir. Buna müteallik ukut ve muamelât Maliye Vekâletinin tasdik ile tespit ve icra olunur .

MADDE 3 — Tuz İnhisar İdaresi tarafın-dan sanayia mahsus imal edilen ince tuz ile mutbak ve sofrâ tuzları fii kanunî üzerine mesarifi imaliye ve nakliyesinin zammile satılır.

MADDE 4 — Memleket dahilinde ihzar olunupta tuzlu ve salamura halinde ecnebi memleketlere ihraç olunan balık, peynir ve zeytun için sarf edildiği tahakkuk edecek tuz-ların sarf ve istimali zamanındaki fii kanunisi üzerinden taayyün eyleyecek olan bedelinin mısı üç ay zarfında mevrit şehadetnamesi ibraz edildikte eshabına ret olunur. İşbu mevadın ihtiva eylediği tuzun miktarı Maliye vekâletince tespit edilecek nisbetlere göre tayin edilir.

MADDE 5 — Kaçak olarak tutulan veya tezkeresiz naklolunan yerli ve ecnebi tuzlar zabıt ve müsadere olunmakla beraber fii ka-nunî üzerinden tahakkuk edecek bedelinin üç ve tekerrüründe beş katı cezayı naktî olarak sahip ve nakilinden tahsil edilir.

Cezayı naktî derhal temin ve ifa edilmediği takdirde vesaiti nakliye tevkif ve bir hafta zarfında yine tesviye olunmadığı surette vesa-iti mevkufe satılarak esmanı cezayı naktiye mahsup edilirdir.

Fazlası kahrısa ret ve noksanı tahsili emval kanununa tevfikân tahsil olunur. Zabtolunan vesaiti nakliye eshabı cürümde zimedhal olmasalar bile bunların istirdadı için veya sair

Maliye Encümeninin tadilatı

Tuz satışı ve tuz fiyatları hakkında konun lâiyhası

MADDE 1 — Tuz inhisar idaresinin müna-kasa ve pazarlık suretile yapacağı tuz ihra-cat ve nakliyat ile bütün tamirat ve inşaat işleri talip bulunmadığı takdirde emaneten yapılır. Bunlardan hususiyetine ve müstace-liyetine mebni münakasaya tahammülü olmayan-lar Maliye Vekâletinin muvafakat ile yine emaneten yapılır. Ve buna müteallik levazım pazarlıkla satın alınır .

MADDE 2 — Ecnebi memleketler için satılacak tuzların satışı müzayede münakasa ve ihale kanununa tabi olmayup hususî mukavelelerle yapılır.

MADDE 3 — Tuz inhisar idaresi tarafın-dan sanayia mahsus imal edilen ince tuz ile mutfak ve sofrâ tuzları kanunî fiyatı üzerine imal ve nakliye masraflarının zammile satılır.

MADDE 4 — Memleket dahilinde hazırla-nupta tuzlu ve salamura halinde ecnebi mem-leketlere ihraç olunan balık, peyniri ve zeytun için sarf edildiği tahakkuk edecek tuzların istimali zamanındaki kanunî fiyatı üzerinden bedelinin yarısı üç ay içinde gittiği mahalden getirilecek şehadetname üzerine sahibine ret olunur .

MADDE 5 — Tuz inhisar idaresi tespit edeceği maliyet fiyatı üzerinden istasyonlarda kendi nam ve hesabına tuz sattırmak için münasip bir kumsiyon vererek şimendifer ida-relerle muamele yapabilir.

Bütçe Encümeninin tadili

Tuz İnhisar İdaresine ait bazı muamelâtın sureti icrası hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Maliye Encümeni tadili veçhile kabul

MADDE 2 — Maliye Encümeni tadili veçhile kabul

MADDE 3 — Maliye Encümeni tadili veçhile kabul

MADDE 4 — Memleket dahilinde hazırlanupta tuzlu ve salamura halinde Ecnebi memleketlere ihraç olunan balık, peynir ve zeytin için sarfedildiği tahakkuk edecek tuzları: her kilosunun istihsal zamamındaki kanunî fiyatından üç ay içinde gittiği mahalden getirilecek şahadetuame üzerine beş kuruşu prim olarak sahiplerine reddolunur. İşbu mevadın ihtiva eylediği tuzun miktarı Maliye ve İktisat Vekâletlerince tespit edilecek nisbetlere göre tayin edilir.

MADDE 5 — Maliye Encümeninin tadili veçhile kabul

bir iddia ile idarei inhisariyeye karşı hasım olmayıp anca kkaçak yolunda kendi mallarım istimal etmiş olanlar aleyhinde tanzimat davasında bulunabilirler.

MADDF 6 — Tahsil edilen cezayı nakti-lerin yüzde ellisine kadar miktarı alâkadar memur olmamak şartile muhbirine ve yüzde yirmi beşe kadar miktarı da kaçağı derdest emrinde hizmeti görülen memurlar ile mesaisi sebk edenlere ikramiye olarak verilir.

MADDE 7 — Tuz inhisar idaresi tespit edeceği maliyet fiyatı üzerinden istasyonlarda kendi nam ve hesabına tuz sattırmak ve bu satış için muayyen bir komisyon vermek suretil Maliye vekâletinin müsaade ve tasdikini alarak şimendifer kumpanyalarile muamele yapabilir,

MADDE 8 — Kaçakçılığın meni için hudutlardaki memleha ve ambarlarda Maliye vekâletinin muvafakati alınarak tuzun fii kanunisinden maliyet fiyatına kadar tenzilat yapılabilir.

MADDE 9 — Bu kanunun beşinci ve altıncı maddelerine muğayir ahkâm mefsuhtur.

MADDE 10 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 11 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili memurdur.

1-5-929

M. M. V.	Ad. V.	Bş. V.
<i>M. Abdülhalik</i>	<i>M. Esat</i>	<i>İsmet</i>
Ma. V.	Ha.V.	Da. V.
<i>Ş. Saraçoğlu</i>	<i>Dr. Tevfik Rüştü</i>	<i>Ş. Kaya</i>
İk. V.	Na. V.	Mf. V.
<i>M. Rahmi</i>	<i>Recep</i>	<i>Cemal Hüsnü</i>
		S. İ. M. V.
		İçtimada bulunmadı

MADDE 6 — Kaçakçılığın önüne geçmek için hudutlardaki memleha ve anbarlarda maliye Vekâletinin muvafakati alınarak tuzun kanunî fiyatından maliyet fiyatına kadar tenzilat yapılabilir.

MADDE 7 — Bu kanun neşri tkrihinden muteberdir .

MADDE 8 — Bu kanunun icrasına Maliye Vekili memurdur.

MADDE 6 — Maliye Encümeninin tadili
veçhile kabul

MADDE 7 — Maliye Encümeninin tadili
veçhile kabul

MADDE 8 — Maliye Encümeninin tadili
veçhile kabul